

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ЗА ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ

#ЕУ
ЗА ТЕБЕ

СТАЛНА
КОНФЕРЕНЦИЈА
ГРАДОВА И
ОПШТИНА
САВЕЗ ГРАДОВА И ОПШТИНА СРБИЈЕ

ЕУ
ИНТЕГРА
ПОДРШКА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ
ТЕРИТОРИЈАЛНОМ РАЗВОЈУ

РАДИОНИЦА

Припрема предлога пројеката у складу са територијалним стратегијама и ПРАГ процедурама

Зајечар 23-24.04.2025

ТЕХНИКЕ ЗА ГЕНЕРИСАЊЕ ИДЕЈА И ДЕФИНИСАЊЕ ПОТРЕБА

ЕУ
ИНТЕГРА

ТЕХНИКЕ ЗА ГЕНЕРИСАЊЕ ИДЕЈА

- Важност генерисања идеја; Креативне технике за генерисање идеја; Изазови у генерисању идеја;

ИДЕНТИФИКОВАЊЕ ПРОБЛЕМА И МОГУЋНОСТИ

- Зашто је важно правилно идентификовати проблем; Како препознати праве пројектне прилике;

РАЗУМЕВАЊЕ ПОТРЕБА ЗАИНТЕРЕСОВАНИХ СТРАНА

- Зашто је важно идентификовати кључне актере; Мапирање заинтересованих страна

Снежана Селаковић
snezana.cuca.selakovic@gmail.com

ЗАШТО ЈЕ ВАЖНО ГЕНЕРИСАТИ ИДЕЈЕ?

ЕУ
ИНТЕГРА

- БЕЗ ДОБРЕ ИДЕЈЕ НЕМА ДОБРОГ ПРОЈЕКТА;
- НИЈЕ ИНСПИРАЦИЈА, ВЕЋ СТРУКТУРИСАН И МЕТОДИЧАН ПРОЦЕС;
- КРЕЋЕ ОД СТВАРНИХ ПРОБЛЕМА И ПОТРЕБА;
- УКЉУЧУЈЕ АНАЛИЗУ, АКТЕРЕ, ИЗВОДЉИВОСТ И ОДРЖИВОСТ;
- ЦИЉ: СМИСЛЕНА, ИЗВОДЉИВА И СТРАТЕШКИ УСКЛАЂЕНА ИНИЦИЈАТИВА

ПОТРЕБЕ

ИДЕЈА

ПРОЈЕКАТ

КЉУЧНИ ЕЛЕМЕНТИ ДОБРЕ ИДЕЈЕ

Потреба и
проблем

Стратешка
усклађеност

Корисници и
партнери

Изводљивост
и одрживост

Иновација и
додата
вредност

ЦИЉ:

Упознати се са техникама креативног размишљања које помажу у продубљивању пројектних идеја, нарочито у контексту интегралних, мултисекторских пројеката.

ИЗАЗОВИ

Интегрални пројекти:

- Повезују више сектора: више сектора → више комплексности (различити приоритети, методе рада);
- Имају више актера: више актера → више интереса, различити капацитети, различите перспективе;

Потребан је системски и креативан приступ и иновативна решења.

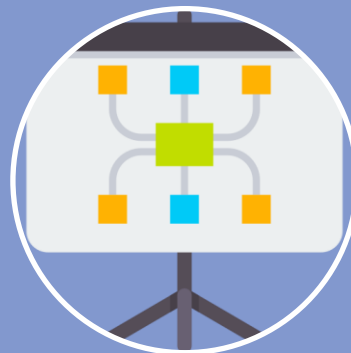
КРЕАТИВНЕ ТЕХНИКЕ ЗА ГЕНЕРИСАЊЕ ИДЕЈЕ

Brainstorming

Генерисање великог броја идеја без процене или критике

Користи се у почетној фази осмишљавања пројекта

Mind mapping

Визуелно повезује појмове и теме око једне идеје

Помаже у анализи потреба и структури проблема

Design thinking

Фокус на кориснику, решавање проблема кроз емпатију, развијање идеје и тестирање

Идеално за комплексне, иновативне пројекте

ДИЗАЈНЕРСКО РАЗМИШЉАЊЕ СА ПРИМЕРОМ: БИЦИКЛИСТИЧКА И ПЕШАЧКА ИНФРАСТРУКТУРА

ВЕЖБА: ПРИМЕНА КРЕАТИВНИХ ТЕХНИКА ЗА ГЕНЕРИСАЊЕ ИДЕЈА

ЦИЉ: Применити једну од техника креативног размишљања (по избору) на пројекат који већ развијате, како бисте продубили разумевање проблема и унапредили решење.

ЗАДАЦИ:

- Изаберите једну технику: *Brainstorming*, *Mind mapping* или *Design thinking*;
- Примените технику на вашу пројектну идеју;
- Фокусирајте се на потребе корисника, проблем који решавате и могућа решења.

Време за рад: 15 минута + 5 минута презентације;

💡 **Помоћ:** Ако имате почетну идеју, али не и јасно дефинисан проблем:

▶ Рад на формулацији проблема и разумевању потреба корисника (**фазе *Empathize + Define***);

💡 **Помоћ:** Ако већ имате разрађен проблем, али не и разрађено решење:

▶ Рад на генерисању идеја – техника ***Brainstorming*** ИЛИ

▶ ***Mind mapping*** за увид у везе између проблема, актера и ресурса;

💡 **Помоћ:** Ако имате основну структуру пројекта:

▶ Применити ***Design thinking*** корак по корак на постојећу идеју;

ЗАШТО ЈЕ ВАЖНО ПРАВИЛНО ИДЕНТИФИКОВАТИ ПРОБЛЕМ?

ЕУ
ИНТЕГРА

- ➔ Пројекат који не решава стварни проблем је само скуп активности.
- ➔ **Донатори траже одговоре:** *Зашто је ово проблем? Ко га има? Како то знате?*
- ➔ Ако се фокусирамо на симптоме – не решавамо узрок.
- ➔ Ако не дефинишемо проблем – не можемо мерити утицај.
- ➔ Суштина пројекта није шта ми желимо да радимо, већ шта је заиста потребно.

1.3.2 Relevance to the particular needs and constraints (*Concept Note*)

Како се овде показује да сте проблем правилно идентификовали?

- ❑ Треба да докажете да разумете контекст: шта је стварни проблем, кога погађа и зашто баш тај проблем заслужује да буде приоритет;
- ❑ Треба да покажете не само „шта недостаје“, већ шта спречава промену, какве су последице и шта сте до сада покушали/шта не функционише пројекат;

Садржај (структура):

- ❑ Опис конкретне ситуације/контекста (*Где је проблем лоциран? Ко је погођен? Каква је тренутна ситуација?*)
- ❑ Идентификовани проблем
 - ❑ Јасно наведен **кључни проблем** (Не више од једне реченице!)
 - ❑ Навођење неких од главних узрока, као и последица тог проблема;
- ❑ Докази/подаци/позивање на стратегије
- ❑ Зашто је овај проблем релевантан баш у овом региону/сектору?
 - ❑ Дајте локални аргумент: *Зашто баш овде? Зашто баш сада?*

КАКО ПРЕПОЗНАТИ ПРАВЕ ПРОЈЕКТНЕ ПРИЛИКЕ?

ЕУ
ИНТЕГРА

Пројекат има реалну и доказиву потребу;

1.3.2 – Relevance to the particular needs and constraints of the target country, region or sector
(*Concept Note*)

2.1.1 a) – Relevance and context analysis (Full App)

Донатори очекују да пројекат произилази из конкретне, препознате и **оправдане потребе**.

1.3.2 - Описујете **конкретан проблем** у вашем региону/сектору, ко је њиме погођен, и зашто је важно да се баш сада решава. Наводите узроке, последице и ограничења, као и шта је до сада покушано. Потреба мора бити објашњена кроз податке, анализе, консултације или локалне стратегије.

2.1.1 а) - Ова тачка продубљује претходну – обухвата опис постојеће ситуације, доказе о потреби и начине на који сте је идентификовали. Укључује и опис циљних група, као и повезаност са контекстом и другим иницијативама.

КАКО ПРЕПОЗНАТИ ПРАВЕ ПРОЈЕКТНЕ ПРИЛИКЕ?

ЕУ
ИНТЕГРА

➔ **Проблем је важан за конкретну групу корисника;**

1.3.3 – Description of the target groups and final beneficiaries, their needs and constraints (*Concept Note*)
2.1.1 a) – Relevance and context analysis (*Full App*) (section: Description of target groups and final beneficiaries and their needs)

Донатор овде процењује да ли знате коме пројекат заиста служи – и да ли је приступ осмишљен тако да на те људе заиста утиче.

1.3.3. Овде је фокус на томе ко су циљне групе и крајњи корисници и зашто је пројекат **релевантан** за њих. Ко су људи/организације/институције којима ће пројекат користити, које су њихове потребе, ограничења, и зашто су приоритетни? Да се разуме коме заиста пројекат доноси вредност и да ли имате контакт са том групом.

Овде **„хватате пажњу“** – да покажете да знате с ким радите и да постоји оправдана потреба.

2.1.1. а) Овде детаљно описујете циљне групе и крајње кориснике у оквиру ширег контекста (ситуација у заједници, проблем који погађа ту групу, ограничења у окружењу, постојеће иницијативе). Тражи се детаљна аргументација и подршка чињеницама.

Овде **«поткрепљујете»** – показујете да сте проблем разумели дубински и да имате податке, познавање контекста и системски увид.

КАКО ПРЕПОЗНАТИ ПРАВЕ ПРОЈЕКТНЕ ПРИЛИКЕ?

ЕУ
ИНТЕГРА

Пројекат је усклађен са приоритетима позива и јавним политикама (ЕУ стратегијама, секторским стратегијама, територијалном стратегијом);

1.3.1 – Relevance to the objectives/sectors/priorities of the call (*Concept Note*)

1.3.2 – Relevance to the particular needs and constraints of the target country/countries, region(s) and/or relevant sectors (*Concept Note*)

Донатор жели да види да је пројекат **релевантан** не само за вашу средину, већ и за циљеве интервенције (позива) и да је усаглашен са јавним политикама на локланом, регионалном, националном, ЕУ нивоу.

1.3.1 Образложите повезаност са приоритетима позива.

1.3.2 Да ли се ваша интервенција надовезује на постојеће документе, акционе планове, стратегије на локалном, регионалном или националном нивоу? А превасходно, да ли је у складу са **вашом територијалном стратегијом**?

КАКО ПРЕПОЗНАТИ ПРАВЕ ПРОЈЕКТНЕ ПРИЛИКЕ?

ЕУ
ИНТЕГРА

Проблем је у домену деловања подносиоца и партнера;

2.1.2 – Implementation approach (*FullApp*)

Донатор очекује да пројекат решава проблем који спада у мандат, надлежност или стратешко поље рада подносиоца и партнера. Није довољно да је проблем важан – важно је да сте ви ти који имају легитимитет и позицију да делују у том пољу.

2.1.2 У овом делу се описује: улога водећег апликанта и партнера у пројекту, зашто баш те организације воде пројекат (искуство, експертиза, институционални мандат), како је подела улога логична у односу на проблем који се решава.

КАКО ПРЕПОЗНАТИ ПРАВЕ ПРОЈЕКТНЕ ПРИЛИКЕ?

ЕУ
ИНТЕГРА

➔ **Постоји капацитет за реализацију или могућност/план да се развије;**

2.1.2 – Implementation approach
(FullApp)

Пројекат мора бити спроводив – донатор жели да види да подносилац и партнери имају техничке, људске и организационе капацитете да спроведу предложене активности. Ако нешто недостаје, важно је да постоји јасан план како ће се капацитети развити током пројекта.

2.1.2 Описујете како ће активности бити спроведене, ко чини тим, које су улоге и одговорности чланова тима, искуство и знање релевантно за тему, који су ресурси и друга логистика на располагању – и како ћете превазићи евентуалне празнине у капацитету (обуке, подршка партнера, подговори...).

КАКО ПРЕПОЗНАТИ ПРАВЕ ПРОЈЕКТНЕ ПРИЛИКЕ?

ЕУ
ИНТЕГРА

**Постоји потенцијал за утицај,
ширење и одрживост**

1.3.4 – Added value (*Concept Note*)
2.1.4 – Sustainability (*FullApp*)

Показујете да ваш пројекат има већи домет од краткорочне интервенције – покреће промену, проширује се у друге средине и наставља да живи и након финансирања.

1.3.4 Овде приказујете шта ваш пројекат доноси „више“ – било да је то иновативан приступ, мултисекторска сарадња, укључивање нових актера или могућност да се модел понови у другим срединама.

2.1.4 Ово је простор у којем показујете да резултати неће нестати са завршетком пројекта. Описујете: ко наставља активности, како ће се обезбедити ресурси, шта ће бити уграђено у институције или планове, и како ће заједница, партнери или јавни сектор преузети власништво над променом.

КАКО ПРЕПОЗНАТИ ПРАВЕ ПРОЈЕКТНЕ ПРИЛИКЕ?

ЕУ
ИНТЕГРА

- ➡ Пројекат има реалну и доказиву потребу;
- ➡ Проблем је важан за конкретну групу корисника;
- ➡ Пројекат је усклађен са приоритетима позива и јавним политикама (ЕУ стратегијама, секторским стратегијама, територијалном стратегијом);
- ➡ Проблем је у домену деловања подносиоца и партнера;
- ➡ Постоји капацитет за реализацију или могућност/план да се развије;
- ➡ Постоји потенцијал за утицај, ширење и одрживост

Није свака добра идеја добар пројекат – проверавајте идеје кроз ове критеријуме.

АНАЛИЗА ПРОБЛЕМА - ТЕХНИКА: „СТАБЛО ПРОБЛЕМА“

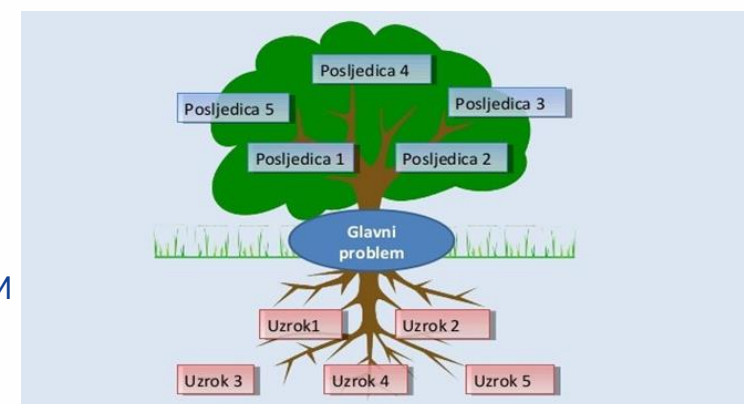

ЕУ
ИНТЕГРА

Шта је стабло проблема?

- Визуелна техника за анализу узрока и последица централног проблема;
- Помаже да сагледамо ширу слику и препознамо шта заиста треба мењати;

- ❖ **Централни проблем** – у средини (стварна ситуација, не 'недостатак решења');
- ❖ **Узроци** – испод (корени): шта доводи до проблема;
- ❖ **Последице** – изнад (гране): шта се дешава ако се проблем не реши;

Користи се као основа за формулисање циљева и активности
у логичком оквиру

ВЕЖБА: ФОРМУЛИСАЊЕ ПРОБЛЕМА И/ИЛИ „СТАБЛО ПРОБЛЕМА“

✂ **Задатак:** Формулишите проблем који ваша идеја жели да реши – у једној јасној, логичној и кориснички оријентисаној реченици.

Формула:

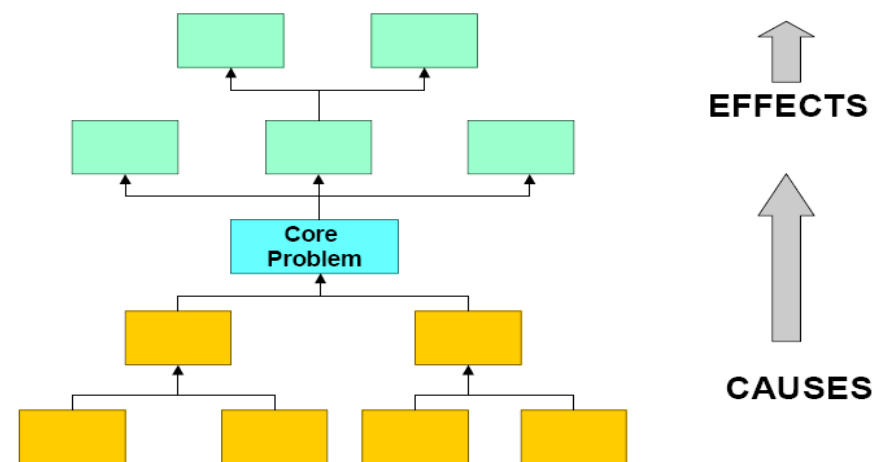
[Циљна група] се суочава са [конкретним проблемом] зато што [узроци], што доводи до [последица].

🕒 **Време за рад:** 10 минута

✂ **Задатак:** Примените технику „Стабло проблема“

🕒 **Време за рад:** 10 минута

Problem Tree: Illustration

ЗАИНТЕРЕСОВАНЕ СТРАНЕ И ЗАШТО СУ ВАЖНЕ?

Заинтересоване стране - појединци, групе, институције или организације које могу имати интерес или улогу у пројекту, или су под утицајем његових активности и исхода.

Зашто су важне?

- ⇒ Њихова подршка или отпор може одлучити судбину пројекта;
- ⇒ Пројекат без укључених актера је пројекат без утицаја.

Заинтересоване стране (stakeholders) се често деле према:

- **типу утицаја:** подржавају / блокирају / пасивни
- **периоду учешћа:** пре, током или после пројекта
- **врсти интереса:** финансијски, социјални, политички, регулаторни
- **улози у пројекту:** циљне групе, корисници, партнери, доносиоци одлука, посматрачи
- **на унутрашње** (партнери, тимови) и **спољне** (корисници, донатори, заједница)

2.1.1 a) – Relevance and context analysis (*Full App*)
2.1.2 Implementation approach (*Full App*)

Интегрални пројекти подразумевају већи број заинтересованих страна.

2.1.1 a) – Relevance and context analysis (*Full App*)

2.1.2 Implementation approach (*Full App*)

2.1.1 a) – Relevance and context analysis (*Full App*)

- Ко су кључне заинтересоване стране?
- Њихов став према пројекту;
- Да ли сте их консултовали приликом припреме пројекта?

Овде донатор тражи доказ да је пројекат развијен уз разумевање односа и интереса међу заинтересованим странама.

2.1.2 Implementation approach (*Full App*)

- Ко је укључен у спровођење пројекта?
- Каква је њихова улога?
- Зашто сте изабрали те актере?

Овде донатор процењује да ли сте успоставили реалан, логичан и функционалан модел сарадње у пројекту.

ВРСТЕ ЗАИНТЕРЕСОВАНИХ СТРАНА

1.1 Summary of the action (*Concept Note*)

1.3.3 **Description of target groups and final beneficiaries** (*Concept Note*)

2.1.1 a) Relevance and context analysis (*Full App*)

2.1.2 Implementation approach (*Full App*)

Циљне групе *Target groups*

корисници добара и услуга насталих током пројекта или они којима су се вештине или капацитети променили захваљујући пројекту.

Крајњи корисници *Final beneficiaries*

појединци, групе или организације – било да су били директно циљани или не – који имају директну или индиректну корист од пројекта на дуги рок, на нивоу друштва или сектора у целини.

Имплементациони партнери

институције и организације које спроводе пројектне активности.

Финансијери и донатори

ЕУ фондови, приватни сектор, националне и локалне институције.

Политички и регулаторни актери

институције које могу дати подршку или блокирати пројекат.

Медији и цивилно друштво

организације које могу ширити утицај пројекта или вршити притисак.

1.1 Summary of the action (*Concept Note*)
1.3.3 Description of target groups and final beneficiaries
(*Concept Note*)

2.1.1 a) Relevance and context analysis (*Full App*)

2.1.2 Implementation approach (*Full App*)

➔ **1.3.3 Description of target groups and final beneficiaries** (*Concept Note*)

- Описати сваку циљну групу и крајње кориснике
- Квантификовати их
- Навести критеријуме избора
- Идентификовати њихових потреба и ограничења
- Објаснити зашто је пројекат релевантан за њих

Овде донатор тражи доказ да је пројекат развијен уз разумевање односа и интереса међу заинтересованим странама.

➔ **2.1.1 a) Relevance and context analysis** (*Full App*)

Овде донатор процењује да ли сте успоставили реалан, логичан и функционалан модел сарадње у пројекту.

ВЕЖБА: МАПИРАЊЕ ЦИЉНИХ ГРУПА И КРАЈЊИХ КОРИСНИКА

ЦИЉ: Идентификовати циљне групе (којима је пројекат намењен) и крајње кориснике пројекта (који ће осетити ефекте).

✂ **Задатак:** Попунити таблу.

 Време за рад: 10 минута

Циљна група/ крајњи корисници	Опис	Потребе/изазови	Промена коју пројекат доноси
Циљна група 1 ...			
Циљна група 2 ...			
Циљна група 3 ...			
Крајњи корисници 1 ...			
Крајњи корисници 1 ...			
Крајњи корисници 1 ...			

ПАРТНЕРСТВА И СТРАТЕШКО ПОСТАВЉАЊЕ ПРОЈЕКТА

ЕУ
ИНТЕГРА

ИДЕНТИФИКОВАЊЕ ЗАИНТЕРЕСОВАНИХ СТРАНА И ПАРТНЕРА

Мапирање заинтересованих страна и партнера; Врсте партнерстава и како осигурати активно учешће партнера; Изазови у партнерствима

УТИЦАЈ ПРОЈЕКТА НА СОЦИО-ЕКОНОМСКО СТАЊЕ

Зашто је важно оправдати значај пројекта; Како мерити допринос пројекта кроз релевантне показатеље); Како приказати вредност пројекта донаторима и партнерима;

ДЕФИНИСАЊЕ ЦИЉЕВА ПРОЈЕКТА, АКТИВНОСТИ И КОРАКА У СПРОВОЂЕЊУ

ВЕЖБА: МАПИРАЊЕ ЗАИНТЕРЕСОВАНИХ СТРАНА И ПАРТНЕРА

ЦИЉ: Размислити ко све може утицати, помоћи или блокирати пројекат..

➡ ЗАДАЦИ:

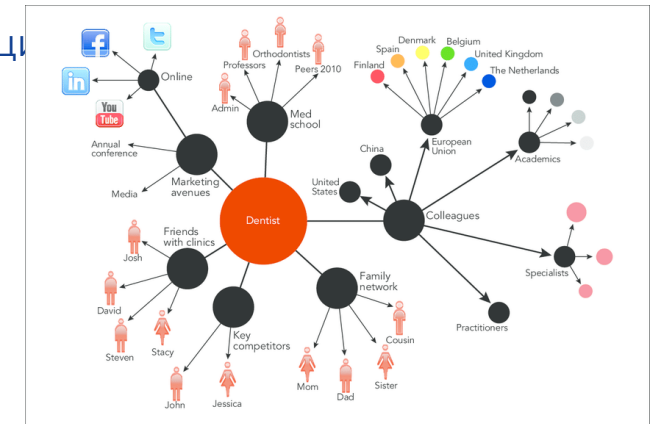
- Кружна мапа заинтересованих страна (социограм)
- У средини: циљна група, Око тога: актери (институције, појединци НВО/заједница;
- јавне службе; приватни сектор;
- појединци са утицајем
- Везе између њих

Време за рад: 10 минута.

Водећа питања:

- Ко је важан у овој теми, било да нам жели добро или би могао представљати изазов?
- Ко доноси одлуке у овој области?
- Ко већ ради са овом циљном групом?
- Ко може олакшати или отежати реализацију?

На крају: Издвојити актере са којима ћете сарађивати - партнере

Модели сарадње у интегралним пројектима:

- ➔ **Стратешка партнерства** – дугорочна сарадња која омогућава развој секторских политика и одрживост пројекта.
- ➔ **Оперативна партнерства** – партнери који спроводе активности и деле одговорности у имплементацији.
- ➔ **Финансијска партнерства** – партнери који доприносе средствима, било кроз суфинансирање или ресурсе.

ИЗАЗОВИ У ПАРТНЕРСТВИМА – на шта треба обратити пажњу

ЕУ
ИНТЕГРА

➡ ТИПИЧНИ ИЗАЗОВИ:

- Неподударност у вредностима, визији или приоритетима
- Нејасне улоге и очекивања
- Асиметрија у моћи, ресурсима или утицају
- Нерешени сукоби или такмичарски однос
- Недовољна комуникација и координација
- Формално партнерство без стварне сарадње

➡ Питања за саморефлексију:

- ? Да ли партнер разуме зашто је укључен у пројекат?
- ? Да ли је договорена обострана корист?
- ? Да ли постоји поверење и простор за комуникацију?

КАКО ОСИГУРАТИ АКТИВНО УЧЕШЋЕ ПАРТНЕРА?

ЕУ
ИНТЕГРА

Да би се осигурало активно учешће партнера, препоручују се следећи приступи:

- ➔ **Јасно дефинисање улога и одговорности:** Уговори и споразуми треба да прецизирају обавезе сваког партнера, што обезбеђује одговорност и ефикасност у имплементацији пројекта.
- ➔ **Редовна комуникација:** Одржавање састанака и извештавање су кључни за праћење напретка и решавање потенцијалних изазова током имплементације пројекта.
- ➔ **Механизми за решавање спорова:** успостављање процедура за решавање несугласица како би се осигурала континуитет и успех пројекта.

ЗАШТО ЈЕ ВАЖНО ОПРАВДАТИ ЗНАЧАЈ ПРОЈЕКТА?

ЕУ
ИНТЕГРА

⇒ Пројекат није само скуп активности → већ средство које доноси **друштвене и економске промене.**

⇒ Не финансирају се активности, већ **утицај.**

⇒ *Донатори траже одговор на питање:
Зашто баш овај пројекат, овде и сада?*

ПРОЈЕКАТ МОРА ДА ПОКАЖЕ

➔ РЕЛЕВАНТНОСТ

➔ УТИЦАЈ

➔ ОДРЖИВОСТ

➔ РЕЛЕВАНТНОСТ

- да одговара на стварне, доказане потребе циљних група,
- да је усклађен са циљевима позива и релевантним стратегијама,
- да показује додатну вредност у односу на постојеће иницијативе,
- да је заснован на локалном контексту и реалним условима;

1.3.3 Description and definition of the target groups and final beneficiaries, their needs and constraints

2.1.1 a) Relevance and context analysis

1.3.1 – Relevance to the objectives/sectors/themes/priorities of the call
1.3.2 – Relevance to the particular needs and constraints

1.3.4 Added value

1.3.2 – Relevance to the particular needs and constraints
2.1.1 a) Relevance and context analysis

УТИЦАЈ

- да доноси промене које имају шире и дугорочне ефекте, као што су: побољшан квалитет живота, системске промене у приступу проблему, ефекти на економију, друштво, животну средину;

Донатор овде процењује да ли пројекат има потенцијал да донесе више од тренутних резултата – да утиче на систем, политику, понашање, свест или дугорочни развој.

1.3.4 Added value (*Concept Note*)
2.1.4 – Sustainability (*Full App*)

ОДРЖИВОСТ

- ✓ да ће резултати преживети крај финансирања;
- ✓ да укључени актери преузимају власништво;
- ✓ да активности настављају да живе у институцијама, заједници или тржишту;
- ✓ да постоје механизми за наставак, ширење или финансирање резултата;

2.1.4 Sustainability (*Full App*)

УТИЦАЈ ПРОЈЕКТА НА СОЦИО-ЕКОНОМСКО СТАЊЕ

ЕУ
ИНТЕГРА

ПРИМЕР: ПРОЈЕКАТ ПЕШАЧКЕ И БИЦИКЛИСТИЧКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

Здравље

- ❖ Смањење хроничних болести
- ❖ Побољшање менталног здравља

Безбедност

- ❖ Мање незгода
- ❖ Безбедније за децу, ОСИ, старије

Социјална укљученост

- ❖ Приступачност без аутомобила
- ❖ Боља повезаност угрожених зона у граду са заједницом и услугама

Животна средина

- ❖ Мање буке
- ❖ Смањење загађења ваздуха

Туризам и економија

- ❖ Нови мали бизниси
- ❖ Повећан број туриста

Рационализација јавних ресурса

- ❖ Мањи притисак на јавне службе (здравствене, јавни превоз, саобраћајна полиција)
- ❖ Мањи трошкови лечења

КАКО МЕРИМО УТИЦАЈ И ВРЕДНОСТ ПРОЈЕКТА?

ЕУ
ИНТЕГРА

➡ Да би донатори разумели утицај пројекта, потребно је:

- ✓ Дефинисати **мерљиве индикаторе** који прате ефекте;
- ✓ Јасно и аргументовано приказати **вредност** коју пројекат доноси на различитим нивоима (за кориснике, заједницу, институције);

➡ Шта су индикатори?

Индикатори су објективне, мерљиве информације које показују да ли је пројекат остварио планирани утицај, исходе и резултате. Представљају основу за праћење напретка и евалуацију.

ДЕФИНИСАЊЕ ИНДИКАТОРА

Добар индикатор мора бити:

- ➔ **Специфичан** - Јасно дефинисан - шта тачно мери
- ➔ **Мерљив** - Исказан бројем, %, квалитативном променом
- ➔ **Објективан** - Једнозначно се тумачи
- ➔ **Временски одређен** - У ком року, до када се постиже
- ➔ **Верификован** - Има јасан извор података
- ➔ **Релевантан** - Повезан са циљем пројекта

ПРИМЕРИ ИНДИКАТОРА УТИЦАЈА ПО ОБЛАСТИМА

ЕУ
ИНТЕГРА

ПРИМЕР: ПРОЈЕКАТ ПЕШАЧКЕ И БИЦИКЛИСТИЧКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

Здравље

- ✓ % смањења броја оболелих од кардиоваскуларних болести
- ✓ Пораст броја становника који наводе побољшање општег психофизичког стања откако користе нову пешачку и бициклическу инфраструктуру

Безбедност

- ✓ Број саобраћајних незгода са повређеним или смртно страдалим учесницима у саобраћају
- ✓ % родитеља који сматрају да је пут до школе безбедан за децу

Социјална укљученост

- ✓ % ОСИ који користе стазе
- ✓ % становника из насеља са нижим примањима који изјављују да имају бољи приступ јавним услугама захваљујући новој инфраструктури

Животна средина

- ✓ Смањење емисија CO₂ (у т/год)
- ✓ Ниво ПМ2.5 честица (µg/m³) у централним урбаним зонама
- ✓ Просечан дневни/ноћни ниво буке у зони пешачке и бициклическе инфраструктуре [dB(A)] ИЛИ % смањења буке

Туризам и економија

- ✓ Број новоотворених малих бизниса дуж трасе
- ✓ % раста туристичких посета у зони пројекта
- ✓ Приход од cycle/walking туризма у односу на претходну годину

Рационализација јавних ресурса

- ✓ % смањења броја интервенција јавних служби у зони инфраструктуре (саобраћајна полиција, ЈКП, лекари...)
- ✓ % запуштених јавних простора који су стављени у функционалну употребу (у односу на укупну површину запуштених јавних простора у граду)

ТРИ НИВОА ЦИЉЕВА/РЕЗУЛТАТА ПРОЈЕКТА

Утицај (општи циљ) (*Impact (Overall objective)*)

- ❖ Дугорочни ефекат пројекта који се одражава на националном, регионалном или секторском нивоу – у друштвеном, економском, политичком или еколошком контексту – и доприноси ширем општем циљу.
- ❖ Може бити позитиван или негативан; директан или индиректан; планиран или неочекиван.
- ❖ *Не настаје само као резултат једне интервенције – већ је плод деловања више актера и иницијатива. Не зависи само од нашег пројекта – али наш пројекат томе доприноси*

Исход (-и)(специфични циљ (-еви)) (*Outcome(s) (Specific objective(s))*)

- ❖ Промене које се дешавају код циљне групе као резултат пројекта – у знању, ставовима, понашању или начину функционисања институција.
- ❖ Имају средњорочни ефекат; Проистичу из излазних резултата; **Фокусирани на корист за циљну групу;** Могу бити на индивидуалном или институционалном нивоу.
- ❖ *Најчешће је довољан један исход, али у већим пројектима могу постоја и и два или више.*

Излазни резултати (*Outputs*)

- ❖ Конкретни, директни производи и услуге које пројекат испоручује: видљиви и опипљиви резултати: инфраструктура, публикације, обуке, опрема; могу обухватити и унапређење капацитета, вештина или система
- ❖ Увек проистичу директно из активности.
- ❖ Служе као основа за постизање исхода.

1.1 Summary of the action (*Concept Note*)
2.1.1.b) Description – Intervention logic (*Full App*)
2.1.5 Logical framework (*Annex C*)

БЛИЦ ВЕЖБА: ПРЕПОЗНАВАЊЕ НИВОА ЦИЉА/РЕЗУЛТАТА

ЗАДАТАК: За сваки пример препознати да ли је у питању **УТИЦАЈ**, **ИСХОД** или **ИЗЛАЗНИ РЕЗУЛТАТ**:

1. Повећана употреба одрживих облика урбане мобилности од стране грађана (јавни превоз, бициклизам, пешачење) у односу на коришћење приватних аутомобила у урбаном језгру;
2. Развијен модел дигиталне платформе за подршку локалним стартаповима у области зелених технологија;
3. Ојачан осећај припадности и културног идентитета међу становницима кроз заједничке уметничке иницијативе у јавном простору;
4. Развијена мобилна апликација за праћење енергетске потрошње у домаћинствима;
5. Смањене емисије CO₂ у урбаним зонама као резултат интегрисаних мера мобилности и енергетске ефикасности;
6. Формиран савет за урбани развој који укључује представнике локалне управе, стручњаке и цивилни сектор;
7. Повећан број младих укључених у програме практичне обуке за паметне градске технологије;
8. Побољшан квалитет живота становника кроз бољи приступ услугама, зеленим површинама и чистијем окружењу мерено променом перцепције у првих 12 месеци након завршетка пројекта;
9. Унапређено управљање просторним подацима и урбаним развојем на нивоу града;

Дефинисање ЦИЉЕВА

- ➔ **Циљеви нису 'лепе жеље', већ основа пројектне логике.**
Морају бити усклађени са активностима и индикаторима.
- ➔ **Прво разумети циљну групу – онда формулисати циљеве.**
Питајте: *Ко има корист? Шта се код њих мења?*
- 💡 Савет: Избегавати техничке циљеве без социјалне вредности.
- ➔ Код **интегралних пројеката:**
 - ✓ Циљеви обухватају више димензија (економија, друштво, екологија...).
 - ✓ Вишесекторски утицај, више партнера, више територија.
 - ✓ Утицај не само локални, већ и системски.

ДЕФИНИСАЊЕ SMART ЦИЉЕВА ПРОЈЕКТА

S

Специфичан:

Тачно дефинисан, јасан, прецизан, конкретан.
Коју промену планирате да направите? Које циљне групе су укључене? Шта ће бити крајњи исход/утицај?

M

Мерљив:

Може се пратити и оцењивати напредак кроз индикаторе.
Како ћемо знати да смо успели?

A

Достижан:

Треба да буде амбициозан, али да се може остварити у оквиру ресурса и времена.
Да ли је реално да то постигнемо у оквиру овог времена и са овим ресурсима?

R

Релевантан:

Усклађен са потребама циљних група и заинтересованих страна. Не радимо нешто «јер можемо», него нам «јер нам је то важно». *Зашто је овај циљ битан? Које доноси вредност?*

T

Временски одређен:

Има јасно дефинисан временски оквир – до када ће се нешто постићи.
До ког датума? У ком року?

SMART циљеви

ПОДСЕЋАЊЕ НА ВЕЖБУ

ЗАДАТАК:

Формулишите проблем који ваша идеја жели да реши – у једној јасној, логичној и кориснички оријентисаној реченици.

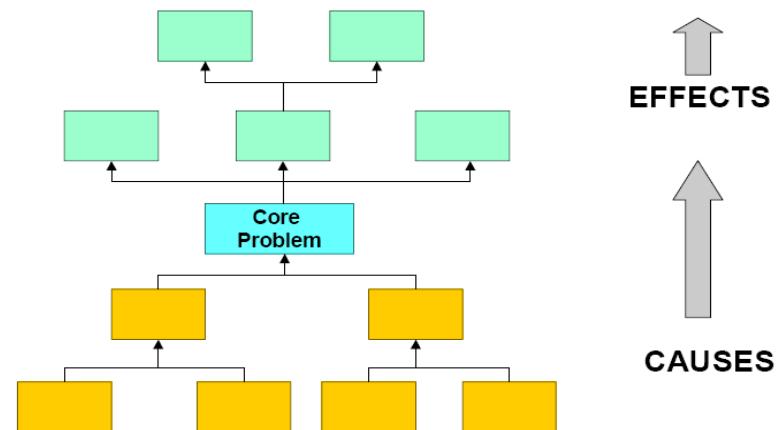

ФОРМУЛА:

[**Циљна група**] се суочава са [**конкретним проблемом**] зато што [**узроци**], што доводи до [**последица**].

✂ ЗАДАТАК: ПРИМЕНИТИ ТЕХНИКУ „СТАБЛО ПРОБЛЕМА“

Problem Tree: Illustration

ВЕЖБА: ФОРМУЛИСАЊЕ ЦИЉЕВА (ЛАНЦА РЕЗУЛТАТА)

Задатак: Преформулишите проблеме у циљеве/резултате; негативно у позитивно;

➔ ФОРМУЛА:

[последица]

➔ **УТИЦАЈ (општи циљ)**
IMPACT (overall objective)

[конкретни проблем]/ кључни проблем

➔ **ИСХОД(И) (специфични циљ (-еви))**
OUTCOME(S) (specific objective (s))

[узроци]

➔ **ИЗЛАЗНИ РЕЗУЛТАТИ**
OUTPUTS

 Време за рад: 15 минута

1.1 Summary of the action (*Concept Note*)
2.1.1.b) Description – Intervention logic (*Full App*)
2.1.5 Logical framework (*Annex C*)

ПОСЛЕДИЦЕ:

Пешачење и вожња бицикла се не користе као редовни облици транспорта
Саобраћајна загушења и загађење у централним зонама
Повећан ризик од незгода за бициклисте и пешаке
Јавни простор није инклузиван, нарочито за осетљиве групе
Низак ниво физичке активности становништва

КЉУЧНИ ПРОБЛЕМ

Недовољно развијена, неповезана и небезбедна пешачка и бициклистичка инфраструктура

УЗРОЦИ

Не постоји стратешки приступ урбаној мобилности
Пешачке и бициклистичке руте нису део урбанистичких планова
Недостају стазе
Недовољна свест грађана о предностима активног транспорта
Институције делују неповезано (саобраћај, урбанизам, здравство)

УТИЦАЈ (општи циљ) (*IMPACT (overall objective)*):

Побољшан квалитет живота грађана кроз одрживу и безбедну урбану мобилност мерено променом перцепције у првих 12 месеци након завршетка пројекта

ИСХОД (специфични циљ) (*OUTCOME (specific objective)*):

1. Повећана свакодневна употреба бициклистичког и пешачког превоза у урбаним зонама нарочито међу становништвом које свакодневно обавља рутине (нпр. посао, школа, услуге).

ИЗЛАЗНИ РЕЗУЛТАТИ (*OUTPUTS*)

- 1.1. Израђене смернице за планирање и уређење бициклистичке и пешачке инфраструктуре
- 1.2. Усвојени планови за развој бициклистичких и пешачких траса у складу са локалним урбанистичким документима
- 1.3. Изграђене нове и реконструисане постојеће стазе за пешаке и бициклисте у приоритетним зонама
- 1.4. Спроведене мере подршке и промоције активног кретања (кампање, едукативни програми, пилот акције)
- 1.5. Успостављена функционална мултисекторска радна група за координацију политика урбане мобилности

➔ 1.1 Summary of the action (*Concept Note*)

- Objectives of the action (Overall objective (*i.e. Impact*); Specific objective(s) (*i.e. Outcome(s)*)
- Expected outputs

Ово је први сажет приказ, који ће читати и они који не улазе у детаље. Донатор очекује кратке, јасне формулације.

➔ 2.1.1.b) Description – Intervention logic (*Full App*)

Овде се објашњава како пројекат стварно функционише. Описује како циљеви «оживљавају»:

- Како ће **активности** допринети остваривању **output-а (излазних резултата)**,
- Затим, како ће output-и довести до **outcome-а (исхода)** – промене понашања, знања, приступа,
- На крају, како ће све то водити ка **дугорочном утицају (impact-y)**.

Савет: Покажите **кохерентност** – да постоји логика, редослед и смисао у томе шта радите и зашто баш тим редом.

- ❖ **Активности** су специфичне мере, кораци или радње, односно конкретне интервенције које је потребно реализовати да би се постигли **излазни резултати (outputs)**.
- ❖ **Активности нису резултати!**
 - ✓ Прво дефинишемо шта желимо да постигнемо (**исходе и излазне резултате**), па се онда питамо: *шта све треба да урадимо да то постигнемо?* (**активности**)
 - ✓ Активности логички повезане са конкретним излазним резултатом (*output*).
 - ✓ Треба да буду специфичне и акцијски формулисане (*организовати, спровести...*)

2.1.1.b) Description – Intervention logic (*Full App*)
2.1.5 Logical framework – Activities matrix (*Annex C*)

2.1.1.b) Description of the action – Intervention logic (*Full App*)

- Како точно планирате да постигнете резултате?
- Ко их спроводи и са ким?
- На кога су усмерене (циљне групе)?
- У ком редоследу и логичком следу се одвијају?
- Које ресурсе захтевају (људске, техничке, финансијске)?

Описивање активности у тематским групама; кратко, али смислено; не само шта планирате да урадите већ и шта желите да постигнете.

- ПРИПРЕМНЕ АКТИВНОСТИ
- КЉУЧНЕ АКТИВНОСТИ (СПРОВОЂЕЊЕ)
- КОМУНИКАЦИЈА И ВИДЉИВОСТ
- ПРАЋЕЊЕ, ЕВАЛУАЦИЈА И ОДРЖИВОСТ

➡ **2.1.5 Logical framework – Activities matrix (*Annex C*)**

За сваки **output** се наводе:

- активности које доводе до тог *output*-а
- ресурси потребни за реализацију (људски, технички, финансијски)
- индикације о трошковима
- претпоставке (*assumptions*) потребне да активности доведу до *output*-а

ВЕЖБА: ДЕФИНИСАЊЕ АКТИВНОСТИ

Задатак: Одаберите један излазни резултат (*output*) из свог пројекта и одговорите на следеће питање:

Шта све треба да се уради да би се тај резултат остварио?

Време за рад: 10 минута

СТРУКТУРА И ОПЕРАТИВНО ПЛАНИРАЊЕ ПРОЈЕКТА

ЕУ
ИНТЕГРА

- ➔ **ОДРЖИВОСТ, ИНОВАТИВНОСТ, КОКРЕАЦИЈА – КАКО ОБЕЗБЕДИТИ ДУГОРОЧНИ ЕФЕКАТ ПРОЈЕКТА**
- ➔ **ИЗРАДА ВРЕМЕНСКОГ ОКВИРА И АКЦИОНОГ ПЛАНА**
 - *Како правилно структурисати пројектне активности; Методе за дефинисање реалистичних временских рокова (гант дијаграм);*
- ➔ **ПЛАНИРАЊЕ РЕСУРСА: ФИНАНСИЈСКИ, ЉУДСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ РЕСУРСИ**

ПРЕ НЕГО ШТО ПРЕЂЕМО НА ОПЕРАТИВНО ПЛАНИРАЊЕ

*Зашто је све ово
важно?
Како обезбеђујемо да
пројекат има дубљи и
дуготрајнији утицај?*

Кокреација је процес у којем **различити актери** (становништво, организације/мреже цивилног друштва, универзитет, научно-истраживачке организације, приватна предузећа и др.) активно учествују у **развоју и имплементацији решења**.

✂ **Задатак:** Замислите да сте донатор и да читате сопствени пројекат. Да ли бисте поверовали да сте радили са заједницом – или сте све већ одлучили унапред?

Сада размислите:

? *Шта треба да додате у свој пројекат да би кокреација заиста постојала?*

1.3.3 – Target groups and final beneficiaries (*Concept Note*)

1.3.4 – Added value (*Concept Note*)

2.1.1 – Description of the action (*Full App*)

2.1.4 – Sustainability (*Full App*)

1.3.3 – Target groups and final beneficiaries (*Concept Note*)

1.3.4 – Added value (*Concept Note*)

2.1.1 – Description of the action (*Full App*)

2.1.4 – Sustainability (*Full App*)

➡ **1.3.3 – Target groups and final beneficiaries (*Concept Note*)**

- Нагласити да циљне групе не учествују само као корисници, већ и као сарадници у процесу.

➡ **1.3.4 – Added value (*Concept Note*)**

- Напоменути да користите кокреацију као иновативан и инклузиван приступ.

➡ **2.1.1 – Description of the action (*Full App*)**

- Нагласити да се део активности осмишљава/развија у сарадњи са циљним групама, да заједно дефинишете потребе, решења, приоритете.

➡ **2.1.4 – Sustainability (*Full App*)**

- Кокреација је важна за **власништво над резултатима (*ownership*)** и наставак после пројекта (Пример: «Решења развијена кроз сарадњу са корисницима и локалним актерима имају већу подршку и веће шансе да се одрже на дужи рок.»)

ОДРЖИВОСТ – ШТА ОСТАЈЕ НАКОН ПРОЈЕКТА?

ЕУ
ИНТЕГРА

1. Финансијска одрживост

- Да ли постоји извор финансирања који ће наставити да подржава услуге, инфраструктуру или активности које сте покренули?
- Да ли се укључује у локалне или јавне буџете, приватне партнере, или има самосталан приход?

2. Институционална одрживост

- Ко ће преузети власништво над резултатима?
- Да ли су капацитети ојачани? Да ли постоји структура, договор, тим који ће то водити и након пројекта?

3. Политичка / нормативна одрживост

- Да ли пројекат утиче на политику, праксу, прописе?
- Да ли настају нове методе, стандарди, кодекси или препоруке које ће живети дуже од пројекта?

4. Еколошка одрживост (ако је релевантно)

- Какве ефекте пројекат има на животну средину?
- Да ли се чувају ресурси, избегава штета, уводе еколошке праксе...?

Full Application Form
2.1.4 Sustainability of the action

✂ **Задатак:** Замислите да је ваш пројекат завршен.

Размислите:

👉 Ко наставља да га носи? Са чим? Са којим знањем? Са којим ресурсима? Ко га финансира?

Сада се вратите на ваш план активности и одговорите:

👉 Шта недостаје да би та одрживост заиста била могућа?

Питања која вам могу помоћи

Да ли треба планирати:

1. средства у јавном/општинском буџету; и/или разраду финансијског модела (нпр. увођење услуге); и/или обуку партнера за аплицирање на друге фондове и сл.?
2. потписивање споразума о сарадњи; и/или формирање тела/механизма који ће управљати резултатом; и/или укључивање институција у све фазе пројекта; и/или обуку запослених у локалним структурама и сл.?
3. израду препорука/методологија; и/или дебате, округле столове, учешће у изради нових прописа; и/или повезивање са националним институцијама и сл.?
4. студију утицаја; и/или еколошке стандарде или смернице; и/или праћење утицаја након пројекта и сл.?

У контексту урбаних интервенција (према Новој Лајпцишкој повељи), **иновације** могу бити:

- **Иновација у облику учешћа** – нове форме учешћа, као што су кокреација и кодизајн;
- **Иновација у процесу** – експериментисање, прототип, флексибилност у одлукама;
- **Иновација у управљању конфликтима** – заједничко доношење одлука у ситуацијама различитих интереса;
- **Иновација у партнерствима** – савези између јавног, приватног, академског и цивилног сектора;
- **Иновација у обликовању простора** – нове праксе планирања које укључују грађане и утичу на одрживост простора.

-
- *Шта је у нашем приступу ново у односу на постојећу праксу у нашој средини?*
 - *Да ли уводимо нов начин сарадње или доношења одлука?*
 - *Које нове методе или алате користимо у раду са заједницом или партнерима?*
 - *Да ли смо створили простор за експериментисање – заједничко учење и адаптацију?*
 - *Да ли повезујемо актере који раније нису сарађивали (приватни сектор + грађани истраживачи)?*

Concept Note
1.3.4 Particular added value elements

- **Шта** ће се радити? (активности)
- **Ко** ће бити одговоран за спровођење? (партнери, добављачи, пројектни тим...)
- **Када** ће се спровести? (временски оквир)
- **Где** ће се одвијати активности? (локације)
- **Са чиме?** (буџет, опрема, људи, други ресурси)

Предуслов: Дефинисани мерљиви циљеви/резултати, односно дефинисане циљне вредности индикатора.

ПОДСЕТНИК

- ✓ У пројекту мора бити дефинисано:
- ✓ Интервенцијска логика (impact, outcome, output)
- ✓ Индикатор за сваки ниво
- ✓ Почетна и циљна вредност индикатора (baseline & target)
- ✓ Извори верификације и учесталост праћења индикатора

ДЕФИНИСАЊЕ ЦИЉНИХ ВРЕДНОСТИ ИНДИКАТОРА

- пример -

РЕЗУЛТАТИ	ЛАНАЦ РЕЗУЛТАТА	ИНДИКАТОР	ЈЕД. МЕРЕ	БАЗНА ВРЕДНОСТ И БАЗНА ГОДИНА	ЦИЉНА ВРЕДНОСТ И ГОДИНА	ИЗВОРИ ВЕРИФИКАЦИЈЕ
Утицај (општи циљ) Impact	Побољшан квалитет живота грађана кроз одрживу и безбедну урбану мобилност	Проценат грађана који користе бицикл/ходају као примарни начин кретања	Проценат	20% (2024.)	35% (2027.)	Истраживање/анкете о мобилности
Исход(и) (специфични циљ (-еви)) Outcome(s)	1. Повећана употреба бициклистичког и пешачког превоза у 3 градске зоне	Број корисника стаза у циљаним зонама	Број	н/п (2024.) (базна линија биће успостављена)	8.000 (2026.)	Бројачи на стазама Анкете
Излазни резултати Outputs	1.1 Изграђене 3 нове стазе	1.1.1 Број изграђених километара	Км	0 (2024)	7 км (јун 2026.)	Извештаји о изведеним радовима
	1.2 Спроведене информативне и едукативне кампање	1.2.1. Број организованих догађаја 1.2.2. Број учесника у догађајима 1.2.3 Број постова 1.2.4 Број достигнутих корисника	Број	0 (2024)	6 (2026.) 1.200 (2026.) 18 (2026.) 10.000 (2026.)	Извештаји са догађаја Профили на друштвеним мрежама

ВЕЖБА: ДЕФИНИСАЊЕ ИНДИКАТОРА

Задатак: За сваки резултат (утицај/исход/излазни резултат) утврдити по један индикатор и дефинисати циљне вредности;

Резултати	Ланац резултата	Индикатор	Јед. Мере	Базна вредност и базна година	Циљна вредност и година	Извори верификације
Утицај (општи циљ) <i>Impact</i>						
Исход(и) (специфични циљ (-еви)) <i>Outcome(s)</i>						
Излазни резултати <i>Outputs</i>						

 Време за рад: 15 минута

1.1 Summary of the action (*Concept Note*)
2.1.1.b) Description – Intervention logic (*Full App*)
2.1.5 Logical framework (*Annex C*)

ПРОВЕРА ЛОГИЧКЕ ПОВЕЗАНОСТИ

ЕУ
ИНТЕГРА

1. Ако се све **активности** спроведу...

➡ Да ли ће бити произведени сви планирани **излазни резултати** (outputs)?

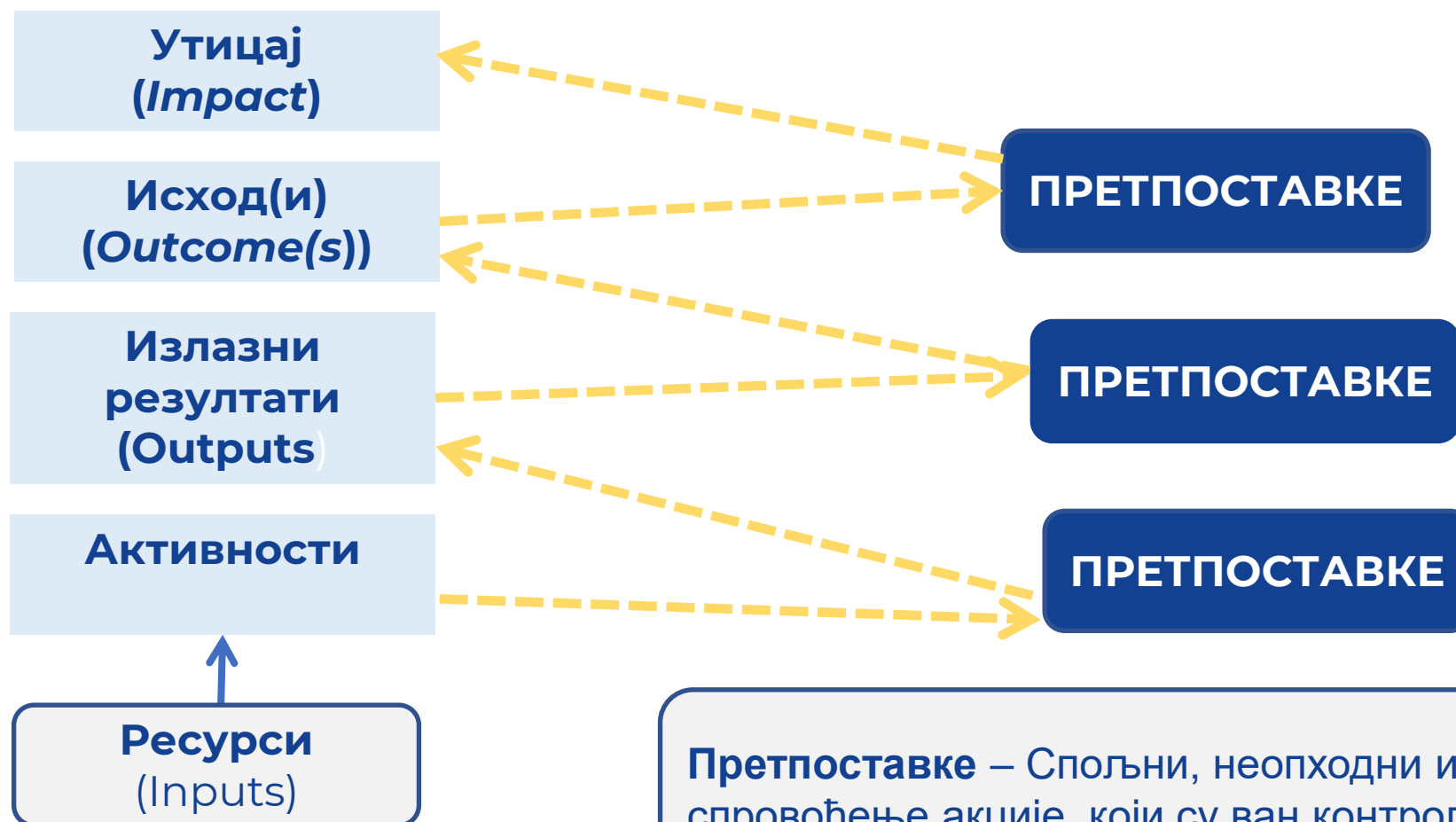
2. Ако се остваре сви **излазни резултати**...

➡ Да ли ће то довести до жељене промене код циљне групе (**исход**) (outcome)?

3. Ако дође до очекиваних **исхода**...

➡ Да ли ће то утицати на друштво/систем у правцу који описује **утицај** (impact)?

ЛОГИКА ИНТЕРВЕНЦИЈЕ - ИДЕНТИФИКОВАЊЕ ПРЕТПОСТАВКИ

Претпоставке – Спољни, неопходни и позитивни услови за спровођење акције, који су ван контроле пројектног тима

ВЕЖБА: ИДЕНТИФИКОВАЊЕ ПРЕТПОСТАВКИ

Задатак: Дефинисати претпоставке на нивоу активности, излазних резултата и исхода

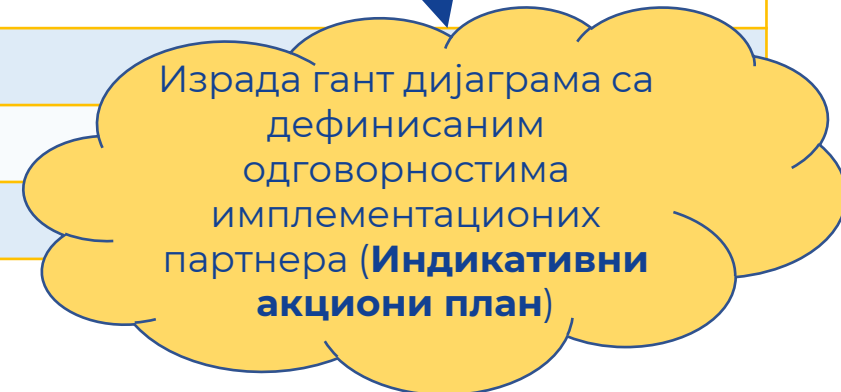
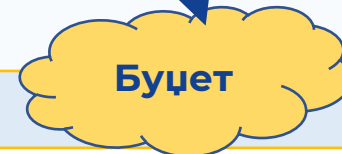
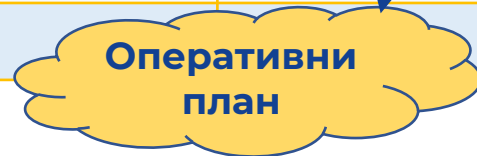
Резултати	Ланац резултата	Претпоставке
Утицај (општи циљ) Impact		
Исход(и) (специфични циљ (-еви)) Outcome(s)	1.
Излазни резултати Outputs	1.1 1.2 1.3
Активности које се односе на излазни резултат 1.1		<div> 2.1.4 Sustainability of the action (Risk analysis) (Full App) 2.1.5 Logical framework – Logical framework matrix (<i>Annex C</i>) 2.1.5 Logical framework – Activities matrix (<i>Annex C</i>) </div>
Активности које се односе на излазни резултат 1.2		

Време за рад: 10 минута

ОПЕРАТИВНО ПЛАНИРАЊЕ

Активности које се односе на излазни резултат 1.1	Одговорност и потребни ресурси (опис)
Шта ће се радити?	<ul style="list-style-type: none"> ? Ко ће бити одговоран за спровођење? (партнери, добављачи, пројектни тим/члан пројектног тима...) ? Када ће се спровести? (временски оквир) ? Где ће се одвијати активности? (локације) ? Са чиме? (буџет, опрема, људи, други ресурси) <p>Детаљно описати све; (Нпр. „Ова активност не може почети пре завршетка активности X.X“).</p>
Активност 1.1.1	
Активност 1.1.2	
Активност 1.1.3	

ПРИПРЕМА ИНДИКАТИВНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА

- Како користити гант дијаграм?

1. Дефинисати све пројектне активности.
2. Одредити временски оквир за сваку активност.
3. Идентификовати активности које могу тећи паралелно и оне које зависе једна од друге.
4. Поставити кључне прекретнице (*milestones*) за праћење напретка.

Предност: Омогућава јасан преглед свих активности и временских рокова.

Активности	Полугодиште 1						Полугодиште 2						Имплементацио но тело
	M1	M2	M3	M4	M5	M6	M7	M8	M9	M10	M11	M12	
Активност 1.1.1													
Активност 1.1.2													
Активност 1.1.3													
Активност 2.1.1													
Активност 2.1.2													

Full Application Form
 2.1.3 Indicative action plan

ОПЕРАТИВНО ПЛАНИРАЊЕ БУЏЕТА

ЕУ
ИНТЕГРА

Активности	Потребни ресурси (опис)	Буџетске ставке
Навести активност из акционог плана	Допунити описе потребних ресурса Ко то ради? (плате, хонорари) Где и како ће се одвијати активности? (путовања, логистика) Чиме? (опрема, материјал, подизвођачи...) Колико траје? (број дана, месеци, јединица мере) Колико кошта? (јединична вредност x број јединица)	Пример: Хонорар фасилитатора (1 дан x 100 EUR) Изнајмљивање простора (1 дан x 30 EUR) Освежење за учеснике (30 x 10 EUR) Материјал и штампа (30 x 5 EUR)

Буџет

РАДИОНИЦА: Разрада интегралног пројекта

ЕУ
ИНТЕГРА

- ➔ **ИЗРАДА МАТРИЦЕ ЛОГИЧКОГ ОКВИРА**
- ➔ **ПЛАНИРАЊЕ АКТИВНОСТИ**
- ➔ **ИЗРАДА АКЦИОНОГ ПЛАНА (ПРИМЕНА ГАНТ ДИЈАГРАМА)**
- ➔ **ПЛАНИРАЊЕ БУЏЕТА**

ВЕЖБА: ИЗРАДА МАТРИЦЕ ЛОГИЧКОГ ОКВИРА

Results	Results chain	Indicator	Unit of measure	Baseline (value and reference year)	Target (value and reference year)	Source of data
Impact (Overall objective)						
Outcome(s) (Specific objective (s))						
Outputs						

ВЕЖБА: ДОПУНА МАТРИЦЕ ЛОГИЧКОГ ОКВИРА – ДЕФИНИСАЊЕ ПРЕТПОСТАВКИ

Results	Results chain	Assumptions
Impact (Overall objective)		
Outcome(s) (Specific objective (s))	1.
Outputs	1.1
	1.2	
	1.3	
Activities related to output 1.1	
Activities related to output 1.2		

ВЕЖБА: ИДЕНТИФИКОВАЊЕ АКТИВНОСТИ

Активности које се односе на излазни резултат 1.1

Активност 1.1.1

Активност 1.1.2

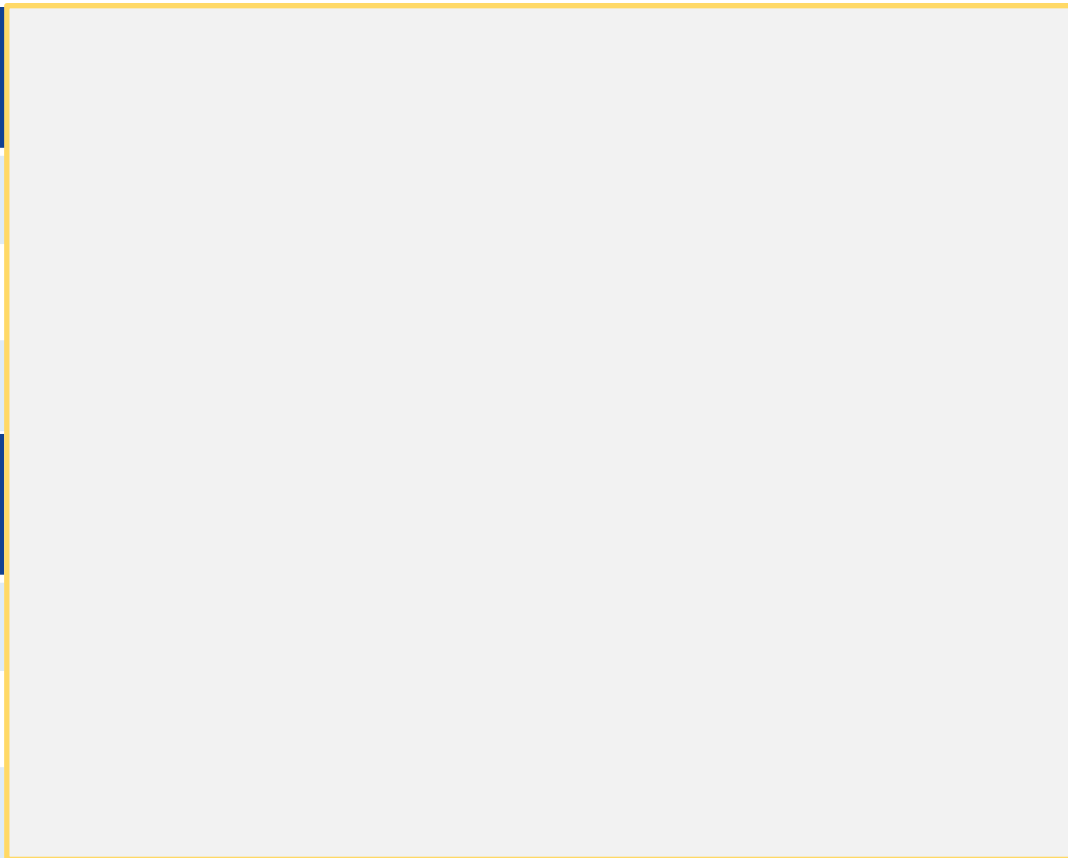
Активност 1.1.3

Активности које се односе на излазни резултат 1.2

Активност 1.2.1

Активност 1.2.2

Активност 1.2.3

ВЕЖБА: ОПЕРАТИВНО ПЛАНИРАЊЕ

Активности које се односе на излазни резултат 1.1	Одговорност и потребни ресурси (описати)
<p>Шта ће се радити? У овој колони наводити активности</p>	<p>За сваку активност детаљно описати:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? Ко ће бити одговоран за спровођење? (партнери, добављачи, пројектни тим/члан пројектног тима...) ? Када ће се спровести? (временски оквир) ? Где ће се одвијати активности? (локације) ? Са чиме? (буџет, опрема, људи, други ресурси) <p>И остало (Нпр. „Ова активност не може почети пре завршетка активности X.X“).</p>
Активност 1.1.1	
Активност 1.1.2	
Активност 1.1.3	

ВЕЖБА: ПРИПРЕМА ИНДИКАТИВНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА

[illegible]

ВЕЖБА: ОПЕРАТИВНО ПЛАНИРАЊЕ БУЏЕТА

Активности	Потребни ресурси (опис)	Буџетске ставке
Навести активност из акционог плана	<p>Допунити описе потребних ресурса</p> <p>Ко то ради? (плате, хонорари)</p> <p>Где и како ће се одвијати активности? (путовања, логистика)</p> <p>Чиме? (опрема, материјал, подизвођачи...)</p> <p>Колико траје? (број дана, месеци, јединица мере)</p> <p>Колико кошта? (јединична вредност x број јединица)</p>	

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ЗА ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ

#ЕУ
ЗА ТЕБЕ

СТАЛНА
КОНФЕРЕНЦИЈА
ГРАДОВА И
ОПШТИНА
САВЕЗ ГРАДОВА И ОПШТИНА СРБИЈЕ

ЕУ ПОДРШКА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ
ТЕРИТОРИЈАЛНОМ РАЗВОЈУ
ИНТЕГРА

Хвала.

Стална конференција градова и општина –
Савез градова и општина Србије

edi.majstorovic@skgo.org
www.skgo.org/projekti

Програм Уједињених нација за пројектне услуге –
УНОПС

oliverak@unops.org
www.euproplus.org.rs